

## PROTOIEREUL MIHAIL CEACHIR - UN MARE CĂRTURAR ILUMINIST AL GĂGĂUZILOR

Igor BERCU<sup>1</sup>

**Cuvinte cheie:** cărturar, găgăuzi, iluminist, Mihail Ceachir, protoiereu, Sfântul Sinod, Școala Duhovnicească din Chișinău

**Keywords:** scholar, Gagauz, enlightener, Mihail Ceachir, archpriest, Holy Synod, Theological School in Chișinău

Se remarcă în prezent un interes tot mai accentuat pentru cercetarea, conservarea și promovarea identităților etnice și culturale minoritare, cum este cazul găgăuzilor, la nivelul Europei de Est, cu precădere în Republica Moldova, unde minoritatea găgăuzilor a devenit un obiectiv de studiu în rândul cercetătorilor. Studiarea figurilor emblematice ale acestor comunități, precum cea a protoiereului Mihail Ceachir, este de actualitate incontestabilă în acest context. Acesta nu a fost doar un lider religios, ci și traducător și promotor al limbii găgăuze, pedagog și istoric, întruchipând o personalitate activă în iluminismul regional.

Mihail Ceachir este una dintre personalitățile marcante ale comunității găgăuze din Basarabia (**Fig. 1**), fiind pionierul educației în limba maternă și susținătorul activ al culturii găgăuze într-o perioadă istorică în care identitățile etnice minoritare erau adesea ignorate sau marginalizate. Ca protoiereu și lider spiritual, a tradus texte religioase în limba găgăuză și a organizat școli parohiale pentru copii. De asemenea, a scris lucrări istorice și etnografice despre poporul găgăuz.

Cărturarul s-a născut la data de 27 aprilie 1861, în colonia Ceadîr-Lunga din districtul Bender, într-o familie profund religioasă și devotată credinței ortodoxe. Tatăl său, Mihail Ceachir, a slujit ca diacon la biserica „Sfântul Atanasie”, fiind o figură respectată în comunitatea locală pentru pietatea și învățătura sa<sup>2</sup>. Mama sa, Anna, era o femeie evlavioasă, dedicată familiei și educației copiilor. Mediul spiritual în care a crescut avea să-l influențeze decisiv pe tânărul Mihail, cultivându-i de timpuriu interesul pentru teologie, cultură și identitatea națională a găgăuzilor.

În anul 1871, Mihail Ceachir a fost înscris la Școala Duhovnicească din Chișinău<sup>3</sup>, una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ teologic din Basarabia acelor vremuri. Încă de la admitere, el s-a remarcat printr-un nivel ridicat de pregătire intelectuală și deținerea unor cunoștințe solide, care depășeau vârsta sa.

---

<sup>1</sup> Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea de Stat din Moldova, CHIȘINĂU.

<sup>2</sup> Биографический очерк рода и фамилии Чакир. Составил Д. Г. Чакир, Кишинев, 1988, с. 24.

<sup>3</sup> Общий разрядной список учеников Кишиневского духовного училища, составленный училищным правлением, при участии учителей, после испытаний, бывших в конце 1870 – 1871 академического года, в: КЕВ, 1871, №18, с. 383.

A fost unul dintre cei patru candidați care au obținut calificativul „excelent”<sup>4</sup> la examenele de admitere, demonstrând o erudiție excepțională și o maturitate intelectuală remarcabilă. Această performanță l-a consacrat ca un elev promițător încă de la începutul parcursului său academic și teologic.

Pe parcursul întregii sale perioade de studiu, la Școala Duhovnicească și Seminarul Teologic din Chișinău, între anii 1871 și 1881, Mihail Ceachir s-a distins printr-o conduită exemplară și rezultate academice de excepție. An de an, eforturile sale susținute și interesul profund față de disciplinele teologice, filologice și umaniste erau răsplătite cu certificate de laudă, acordate celor mai silitori și merituosi elevi. Perseverența, seriozitatea și dorința de a se forma atât intelectual, cât și spiritual, l-au impus în rândul celor mai apreciați seminariști ai generației sale, prevestind viitoarea sa contribuție în viața religioasă și culturală a comunității găgăuze.

În anul 1881, la vârsta de doar douăzeci de ani, Mihail Ceachir a fost numit profesor la școala teologică, imediat după ce a absolvit cu succes cursul de științe seminariale, obținând titlul de student. Această numire timpurie în cariera didactică reflecta atât pregătirea sa temeinică, cât și încrederea de care se bucura din partea conducerii instituției. La data de 7 septembrie 1881, Mihail Ceachir și-a început parcursul în învățământul teologic, un drum profesional dedicat formării tinerelor generații, care avea să se întindă pe parcursul impresionant a cincizeci și șapte de ani. Prin Hotărârea nr. 149 a Consiliului Școlii Duhovnicești din Chișinău, emisă în aceeași zi și aprobată de Arhiepiscopul Pavel, el a fost numit profesor al claselor pregătitoare, având totodată responsabilitatea predării caligrafiei la clasele I și a II-a<sup>5</sup>. Această numire marca începutul unei cariere pedagogice strălucite, desfășurată cu dăruire și competență în slujba educației teologice din Basarabia.

În anul 1888, pentru o gestionare mai eficientă, Consiliul Eparhial din Chișinău a fost reorganizat în departamente județene, fiecare având ca responsabilități: recrutarea de profesori calificați pentru școli, atragerea de fonduri destinate educației, aprovizionarea unităților de învățământ cu manuale și cărți aprobate de Sinod, acordarea de stimulente pentru profesorii cu experiență, supravegherea școlilor județene și întocmirea rapoartelor de evaluare a acestora<sup>6</sup>. Din acest motiv, Mihail Ceachir a fost eliberat din funcția de membru al Consiliului Școlar Eparhial din Chișinău și transferat în cadrul noii structuri administrative, fiind numit membru al departamentului județean din Chișinău al aceluiași consiliu<sup>7</sup>. Această decizie a însemnat atât reorganizarea generală a sistemului de conducere școlară, cât și necesitatea redistribuirii atribuțiilor în conformitate cu noile cerințe de eficiență și descentralizare. Astfel, Ceachir a continuat să activeze în domeniul educației, contribuind la implementarea politicilor școlare la nivel local, în strânsă legătură cu noile responsabilități ale departamentelor județene.

---

<sup>4</sup> *Ibidem*.

<sup>5</sup> Agenția Națională a Arhivelor (în continuare ANA), F. 208, inv. 12, d. 140, f. 183 verso.

<sup>6</sup> *Правила об уездных отделениях епархиальных училищах советов*, в: *KEB*, 1888, № 21, с. 738.

<sup>7</sup> *Распоряжение епархиального начальства*, в: *KEB*, 1888, № 19, с. 677.

La data de 12 octombrie 1888, cu aprobarea Arhiepiscopului Serghie, a fost numit în funcția de secretar al Departamentului Județean din Chișinău, o poziție de încredere ce presupunea responsabilități administrative semnificative în cadrul structurii ecleziastice locale. Numirea sa reflecta atât pregătirea sa teologică, cât și calitățile sale organizatorice și implicarea în viața bisericească și educațională a județului. Pe parcursul celor șase ani în care a ocupat această funcție, Mihail Ceachir s-a remarcat printr-o activitate susținută, contribuind activ la consolidarea relațiilor dintre autoritatea ecleziastică și instituțiile de învățământ din eparhie, dar și la promovarea valorilor culturale și spirituale în rândul comunității locale. La 10 decembrie 1894, recunoscându-i-se meritele și experiența acumulată, el a fost numit președinte al Consiliului Școlar Eparhial al Departamentului Județean din Chișinău. Această promovare a avut loc în contextul eliberării din funcție, la cerere, a predecesorului său, protopopul Vasili Sinevici<sup>8</sup>. Noul rol încredințat lui Mihail Ceachir presupunea o implicare și mai profundă în supravegherea și coordonarea activității educaționale din cadrul instituțiilor aflate sub tutela Bisericii, accentuând și mai mult vocația sa pentru formarea morală și intelectuală a tineretului.

Pentru o perioadă îndelungată, funcția de observator al școlilor parohiale bisericești nu era retribuită financiar, fiind exercitată din simțul datoriei și devotament față de misiunea educațională a Bisericii, părintele Mihail Ceachir exercitând această funcție în mod voluntar. Conform celor consemnate în jurnalul Consiliului Școlar Eparhial, el a activat în calitate de observator al districtului orașului Chișinău în perioada 18 noiembrie 1891 – 1 septembrie 1896, adică până la instituirea oficială a funcției de observator plătit<sup>9</sup>. Responsabilitățile observatorului erau complexe și esențiale pentru dezvoltarea rețelei de învățământ bisericesc. Acesta avea obligația de a supraveghea activitatea școlilor deja existente și de a contribui activ la înființarea de noi unități de învățământ, precum școli parohiale bisericești, școli gimnaziale, clase pregătitoare pentru copiii preșcolari, dar și forme alternative de educație – lecții zilnice pentru adulți, școli duminicale și cursuri de meșteșuguri sau artizanat. Printre atribuțiile-cheie ale observatorului se număra și vizitarea periodică a școlilor din district, care trebuiau inspectate de cel puțin două ori pe an. Prin aceste vizite, observatorul evalua calitatea procesului educațional, disciplina, nivelul de pregătire al cadrelor didactice, dar și condițiile materiale ale școlilor, oferind îndrumări și recomandări pentru îmbunătățirea activității educaționale. Activitatea părintelui Mihail Ceachir în această funcție, desfășurată timp de aproape cinci ani fără nicio remunerație, evidențiază nu doar spiritul său altruist și dedicarea față de misiunea spirituală și educativă a Bisericii, ci și rolul pe care l-a jucat în consolidarea învățământului religios în județul Chișinăului la sfârșitul secolului al XIX-lea.

În domeniul învățământului public, Mihail Ceachir s-a remarcat ca un profesor talentat, un pedagog devotat și un lider respectat, câștigându-și aprecierea atât a autorităților bisericești, cât și a colegilor săi. Profesionalismul său, spiritul altruist și implicarea activă în viața educațională a comunității au fost recunoscute prin

---

<sup>8</sup> *Определение на должности, перемещение и увольнение*, в: *КЕВ*, 1894, №24, с. 378.

<sup>9</sup> ANA, F. 208, inv. 12, d. 191, f. 198 verso.

numeroase premii, distincții și aprecieri scrise din partea celor din breaslă. Încă din anul 1892, Consiliul Școlii Duhovnicești din Chișinău i-a transmis oficial recunoștința pentru grija sa părintească față de elevii proveniți din familii cu venituri modeste, oferind totodată, o donație de 100 de ruble spre a fi utilizată în sprijinul acestora<sup>10</sup>. De asemenea, la data de 3 august a aceluiași an, filiala din Chișinău a Consiliului Școlar Eparhial i-a adus un omagiu public pentru activitatea sa neobosită și voluntară, apreciind contribuția sa valoroasă în calitate de membru activ al consiliului și observator al școlilor parohiale bisericești<sup>11</sup>. Toate aceste dovezi atestă nu doar competența sa profesională, ci și profunzimea angajamentului său moral și social față de educația și bunăstarea tinerelor generații.

Părintele Mihail Ceachir nu s-a limitat doar la îngrijirea și supravegherea școlilor parohiale din județul Chișinău, ci și-a extins activitatea educațională și filantropică asupra întregii Basarabii, implicându-se activ în susținerea învățământului religios la scară regională. Această dedicare largă i-a adus recunoaștere nu doar la nivel local, ci și din partea autorităților educaționale din alte județe. Astfel, la data de 16 mai 1897, Jurnalul departamentului școlar al județului Ismail, printr-o hotărâre oficială a Consiliului Școlar Diecezan, și-a exprimat recunoștința pentru modul consecvent și responsabil în care Mihail Ceachir a executat, în repetate rânduri, sarcinile referitoare la aprovizionarea elevilor cu rechizite școlare și materiale de birotică<sup>12</sup>. Această recunoaștere confirmă nu doar eficiența sa administrativă, ci și grija profundă față de bunăstarea și progresul educațional al tinerilor, indiferent de zona din care proveneau.

Bogata activitate a preotului Mihail Ceachir, desfășurată cu modestie și devotament, a depășit granițele eparhiei sale, ajungând să fie cunoscută și apreciată până la Sankt Petersburg. În semn de recunoaștere pentru contribuția sa îndelungată și valoroasă la dezvoltarea și reformarea școlilor bisericești, Consiliul Școlar din cadrul Sfântului Sinod i-a acordat o sumă de 200 de ruble<sup>13</sup> – un gest simbolic, dar semnificativ, ce reflectă importanța activității sale. Mai mult decât atât, pentru sânguința, implicarea constantă și zelul cu care a sprijinit îmbunătățirea activității școlilor parohiale locale, la data de 11 mai 1902, Mihail Ceachir a fost distins de către Sinod cu un dar de o profundă valoare spirituală: o Biblie. Acest gest onorific subliniază nu doar recunoștința autorităților bisericești centrale, ci și prestigiul de care se bucura părintele în calitate de reformator al învățământului religios din Basarabia.

Deși a ocupat de-a lungul timpului o serie de funcții importante în cadrul eparhiei, Mihail Ceachir nu s-a îndepărtat niciodată de activitatea didactică propriu-zisă, continuând să-și dedice timpul și energiile formării viitorilor slujitori ai Bisericii între zidurile Almei Mater – Școala Duhovnicească din Chișinău. În anul școlar 1892–1893, printr-o decizie oficială consemnată în jurnalul instituției, a fost numit

---

<sup>10</sup> Idem, d. 168, f. 199 verso.

<sup>11</sup> Idem, d. 170, f. 197 verso.

<sup>12</sup> *Ibidem*, f. 199 verso.

<sup>13</sup> ANA, F. 208, inv. 12, d. 215, f. 83 verso.

profesor al clasei pregătitoare<sup>14</sup>, un rol ce presupunea formarea bazelor educaționale și spirituale ale noilor elevi. Ulterior, la 1 decembrie 1898, Consiliul Școlii Duhovnicești l-a transferat în funcția de profesor de limba rusă pentru clasa I de bază<sup>15</sup>, încredințându-i o nouă responsabilitate în formarea intelectuală a elevilor. În aceeași perioadă, printr-o decizie a filialei Chișinău a Consiliului Școlar Eparhial, părintele Ceachir a fost desemnat membru al comisiei speciale, aprobată de Consiliul școlar raional Chișinău și activând sub egida Ministerului Instrucțiunii Publice, cu misiunea de a evalua necesitatea deschiderii de noi școli și de a decide localizarea acestora<sup>16</sup>. Această implicare activă atât în învățământul teologic, cât și în dezvoltarea infrastructurii educaționale regionale evidențiază rolul său esențial în modernizarea educației în Basarabia.

Prin Decretul din 31 decembrie 1906, protoiereul Mihail Ceachir a fost eliberat din funcția de profesor de limba rusă, primind o pensie, în semn de recunoaștere pentru cei douăzeci și cinci de ani de activitate neîntreruptă<sup>17</sup>. Cu toate acestea, pasiunea sa pentru educație și devotamentul față de formarea tinerilor nu s-au stins. Opt ani mai târziu, prin Decretul Sfântului Sinod nr. 3224 din 24 februarie 1914, i s-a încredințat din nou o misiune pedagogică: a fost numit profesor de matematică și istorie naturală pentru clasele obișnuite ale Școlii Duhovnicești din Chișinău, precum și profesor al clasei a II-a<sup>18</sup>. Revenirea sa în învățământ demonstrează nu doar recunoașterea meritelor sale de către autoritățile bisericești, ci și valoarea incontestabilă a contribuției sale la educația teologică din Basarabia. Activitatea didactică a luminătorului Mihail Ceachir s-a încheiat la începutul anilor 1920, marcând finalul unei cariere dedicate cu pasiune și dăruire formării morale și intelectuale a tinerelor generații.

Predarea Bibliei a reprezentat o componentă fundamentală a activității pedagogice a iluministului basarabean Mihail Ceachir. Încă din anul 1894, numele său este menționat oficial ca profesor de religie, odată cu decizia Consiliului Școlar Diecezan din Chișinău din 23 octombrie, aprobată de Arhiepiscopul Neofit, prin care era numit director și profesor al noii școli duminicale gratuite de alfabetizare pentru femei<sup>19</sup>, înființată recent în Chișinău. Această inițiativă, dedicată instruirii religioase și alfabetizării feminine, era o premieră în contextul educației populare din Basarabia acelor vremuri și reflecta deschiderea părintelui Ceachir către nevoile spirituale și intelectuale ale tuturor păturilor sociale. Începând cu anul 1897, Mihail Ceachir a preluat conducerea cursurilor pedagogice de vară destinate pregătirii profesorilor din școlile bisericești. Aici, timp de mulți ani, a coordonat seminarii specializate privind metodologia predării Bibliei, oferind îndrumare teologică și pedagogică învățătorilor

---

<sup>14</sup> Idem, d. 140, f. 186 verso.

<sup>15</sup> Idem, d. 191, f. 199 verso.

<sup>16</sup> Idem, d. 140, f. 192 verso.

<sup>17</sup> Idem, d. 168, f. 206 verso.

<sup>18</sup> Idem, d. 215, f. 84 verso.

<sup>19</sup> С. Булгар, *Протоиерей Михаил Чакир (1861-1938), в Страницы истории и литературы гагаузов XIX – нач. XX вв.*, Chișinău, Editura Pontos, 2005, с. 60.

veniți din întreaga Basarabie<sup>20</sup>. Aceste cursuri au jucat un rol esențial în standardizarea și ridicarea calității învățământului religios la nivel regional. În semn de apreciere pentru activitatea sa valoroasă în calitate de organizator și formator, Consiliul Școlar Diecezan din Chișinău îi adresa anual mulțumiri oficiale, recunoscând contribuția sa deosebită la consolidarea unei generații de dascăli capabili să ducă mai departe învățătura creștină într-un mod competent și accesibil<sup>21</sup>.

Mihail Ceachir a depus în repetate rânduri cereri către autoritățile bisericești și administrative competente, solicitând permisiunea de a edita cărți religioase în limba moldovenească – o inițiativă prin care urmărea să apropie credința ortodoxă de masele vorbitoare ale acestei limbi. Cu toate acestea, binecuvântarea oficială pentru o astfel de activitate editorială a fost acordată abia în urma unui demers decisiv al episcopului Iacov (Piatnițki). La data de 23 martie 1900, acesta s-a adresat Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse cu o cerere formală prin care solicita permisiunea de a publica cărți și broșuri în limba moldovenească, pentru uz religios și moral. Ca urmare a acestui demers, Sfântul Sinod a emis Decretul nr. 5318 din 17 octombrie 1900, prin care încredința Frăției „Nașterea Domnului” – înființată în anul 1899 – misiunea de a edita și tipări cărți, broșuri și pliante cu conținut religios și moral în limba moldovenească, folosind alfabetul chirilic. Această hotărâre a constituit un moment de cotitură pentru promovarea limbii moldovenești în sfera bisericească și educațională din Basarabia. Pentru a asigura acuratețea teologică și lingvistică a acestor publicații, Sinodul a desemnat doi cenzori oficiali: protoiereul Mihail Ceachir, profesor de teologie și promotor activ al culturii găgăuze și moldovenești, și profesorul Constantin Popovici, cadru didactic la Seminarul Teologic din Chișinău<sup>22</sup>. Prin această numire, Mihail Ceachir a devenit nu doar un autor, ci și un garant al calității spirituale și științifice a literaturii religioase destinate vorbitorilor de limbă moldovenească.

În anul 1907, protoiereul Mihail Ceachir a publicat un Dicționar ruso-moldovenesc cuprinzând peste 22.000 de termeni, o lucrare impresionantă prin amploare și rigoare științifică. Acest dicționar nu este remarcabil doar prin faptul că reprezintă cel mai voluminos lexicon moldovenesc din perioada prerevoluționară, ci și pentru că marchează un moment de referință în istoria lexicografiei românești. Este prima lucrare de acest gen care respectă cu strictețe normele lexicografice moderne și care a fost concepută cu scopul de a fi accesibilă unui public larg, inclusiv celor interesați de învățarea limbii moldovenești (românești) în contextul Imperiului Rus<sup>23</sup>. Dicționarul a fost republicat în 1909, fapt ce atestă interesul constant față de această contribuție valoroasă. Cu toate acestea, puțini cunosc astăzi că autorul primei lucrări

---

<sup>20</sup> ANA, F. 208, inv. 12, d. 191, f. 198 verso.

<sup>21</sup> Idem, d. 168, f. 201 verso.

<sup>22</sup> Nicolae Popovschi, *Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub Ruși*, în „Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia”, vol. 21, Chișinău, 1930, p. 286.

<sup>23</sup> А. Т. Борщ, *Молдавская лексикография*, Кишинев, 1949, с. 63.

lexicografice moldovenești de o asemenea anvergură a fost un găgăuz – protopopul Mihail Ceachir – o figură marcantă a culturii și spiritualității basarabene<sup>24</sup>.

Prin activitatea sa editorială – publicând cărți, dicționare și pliante în limba moldovenească – protoiereul Mihail Ceachir nu a rămas indiferent față de nevoile spirituale și culturale ale propriului său popor, găgăuzii. Convins de importanța limbii materne în educația religioasă și identitară, el a militat constant pentru ca găgăuzii să aibă acces la literatură religioasă tradusă în limba lor, în special la Biblia. Atât părintele Mihail Ceachir, cât și alți reprezentanți ai comunității găgăuze, inspirați de exemplul acestuia, au solicitat în repetate rânduri autorităților bisericești permisiunea de a traduce și publica texte spirituale în limba găgăuză. Eforturile lor au dat roade în anul 1907, când, prin Decretul nr. 6536 din 7 noiembrie 1907, Sfântul Sinod a emis o hotărâre istorică, care prevedea: aprobarea tipăririi de literatură religioasă în limba găgăuză, folosind alfabetul chirilic, sub supravegherea autorităților eparhiale din Chișinău, prin intermediul Frăției „Nașterea Domnului”; înființarea unei Comisii de traducere, condusă de un membru al Consistoriului spiritual local, în persoana protoiereului Mihail Ceachir, cu scopul de a traduce în limba găgăuză principalele texte liturgice: Evanghelia, acatistele, rugăciunile, imnurile bisericești, pliantele și alte materiale cu conținut religios; încredințarea cenzurii publicațiilor religioase tot lui Mihail Ceachir, în calitatea sa de expert recunoscut în limba găgăuză<sup>25</sup>, pentru a asigura corectitudinea traducerilor și conformitatea acestora cu învățătura ortodoxă. Această decizie a reprezentat un moment de cotitură pentru cultura spirituală a găgăuzilor, marcând începutul unei activități editoriale susținute în limba maternă și consolidând rolul lui Mihail Ceachir nu doar ca preot și cărturar, ci și ca pionier al identității găgăuze în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse.

În perioada 1908-1913, ca rezultat direct al eforturilor depuse de protoiereul Mihail Ceachir și al sprijinului oferit de autoritățile ecleziastice, au fost publicate mai multe lucrări religioase fundamentale în limba găgăuză. Acestea au avut un rol esențial în promovarea alfabetizării și a conștiinței religioase în rândul comunității găgăuze, contribuind totodată la conservarea și valorificarea limbii materne în spațiul spiritual ortodox. Printre cele mai importante titluri apărute în această perioadă se numără: *Cartea de rugăciuni* (1908) – o colecție de rugăciuni de bază, destinată uzului personal și liturgic; *Evanghelia* (1909–1911) – traducerea textelor evanghelice în limba găgăuză, realizată cu mare acuratețe și respect față de sensurile originale; *Liturghia* și *Ceaslovul* (1911–1912) – lucrări de cult menite să faciliteze participarea activă a credincioșilor la slujbele bisericești; *Acatistul către Preasfânta Maică-Doamnă* (1913) – o traducere a rugăciunii de cinstire a Maicii Domnului, adaptată sensibilității și tradiției locale; *Istoria sacră a Vechiului Testament* (1911) și *Istoria sacră a Noului Testament* (1912) – manuale catehetice și educaționale, destinate atât

---

<sup>24</sup> Октавиан Мошин, Виктор Копущу, *Протоиерей Михаил Чакир: служение Богу и ближним. К 75-летию со дня кончины протоиерея Михаила Чакира*, Кишинев, Editura Cuvîntul ABC, 2013, с. 52.

<sup>25</sup> *Священная история Ветхого Завета. составил законоучитель Протоиерей Михаил Чакир*, Кишинев, Епархиальная типография, 1911, с. 5.

copiilor, cât și adulților, care prezentau într-o manieră accesibilă evenimentele biblice esențiale. Tot în această perioadă a fost lansată prima publicație periodică în limba găgăuză, o broșură misionară intitulată „Hakikatın sesi” (Glasul Adevărului). Aceasta a avut un rol deosebit în formarea conștiinței religioase și naționale a găgăuzilor, oferindu-le acces la reflecții duhovnicești, informații religioase și mesaje educative într-o limbă pe care o înțelegeau pe deplin. Această activitate editorială fără precedent a reprezentat un pas decisiv în dezvoltarea identității culturale și religioase a poporului găgăuz, iar meritul central i se atribuie lui Mihail Ceachir, care a știut să îmbine misiunea preotească cu cea de iluminator al neamului său.

Fiind o personalitate erudită și multilateral dezvoltată, Mihail Ceachir și-a pus cunoștințele vaste în slujba formării religioase temeinice a viitorilor slujitori ai Bisericii. În perioada 1907–1912, el a predat catehismul și liturgia în cadrul clasei speciale de lectură a psalmilor<sup>26</sup> – o secțiune educațională menită să pregătească psalmiști, diaconi și paraclisieri pentru bisericiile din întregul ținut. Aceștia, alături de preoți, făceau parte din clerul inferior și îndeplineau roluri esențiale în oficierea slujbelor și în viața liturgică a comunităților parohiale. Prin munca sa dedicată, Mihail Ceachir a contribuit direct la ridicarea nivelului de pregătire religioasă și practică al acestor slujitori, asigurând continuitatea și calitatea vieții bisericești în satele și orașele Basarabiei, condus de o viziune profundă asupra rolului formativ al Bisericii în viața credincioșilor.

Protoiereul Mihail Ceachir a întreținut o relație strânsă de colaborare cu Arhimandritul Sofronie (Photopoulos), egumenul Bisericii grecești „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon” din Chișinău, un cărturar grec de origine, implicat activ în viața religioasă și culturală a orașului. Cei doi s-au regăsit împreună în cadrul comisiei pentru traducerea literaturii religioase în limba găgăuză – un demers esențial pentru promovarea credinței ortodoxe în rândul populației găgăuze, în limba maternă. În perioada 1908–1914, părintele Mihail Ceachir a susținut cursuri biblice în cadrul școlii parohiale afiliate Bisericii Sfântului Pantelimon<sup>27</sup>, contribuind astfel la educarea religioasă a tineretului din comunitate. Lecțiile sale se remarcă prin profunzimea teologică, dar și prin accesibilitatea discursului, fapt ce i-a consolidat reputația de veritabil mentor spiritual. La începutul anului 1909, Arhimandritul Sofronie a fost înlocuit din funcția de egumen al bisericii de către Arhimandritul Gherasim, numit de însuși Patriarhul Ecumenic Ioachim al III-lea al Constantinopolului<sup>28</sup>. Această schimbare a avut loc într-un context ecleziastic mai larg, dar implicarea lui Mihail Ceachir în viața școlii parohiale și în eforturile de traducere a literaturii religioase a continuat, reflectând angajamentul său profund față de păstrarea și promovarea valorilor ortodoxe în rândul credincioșilor găgăuzi.

---

<sup>26</sup> ANA, F. 208, inv. 12, d. 215, f. 83 verso.

<sup>27</sup> Idem, d. 189, f. 151.

<sup>28</sup> Dinu Poștarencu, *File din istoria bisericii grecești Sf. Pantelimon din Chișinău*, în *Identitățile Chișinăului: Materialele conferinței din 12-13 septembrie 2011*, Chișinău, 2012, p. 166.

Una dintre cele mai remarcabile realizări personale ale părintelui Mihail Ceachir a fost înființarea unei școli bisericești în satul Schinoasa, situat în apropierea Chișinăului, pe un teren unde deținea o vie cu o suprafață de 2/3 deseatine (7.283,33 m<sup>2</sup>)<sup>29</sup>. Dorind să contribuie concret la educația religioasă și generală a copiilor din mediul rural, el a pus bazele acestei instituții de învățământ cu mijloace proprii. În anul 1900, școala a fost deschisă oficial, iar la data de 24 octombrie<sup>30</sup>, Mihail Ceachir a fost numit director și profesor de religie, implicându-se activ atât în conducerea administrativă, cât și în procesul de predare. Dorind să asigure condiții optime pentru elevi și cadrele didactice, în anul următor (1901), el a construit, din fonduri personale, o casă de piatră destinată funcționării școlii, completată cu toate anexele și dotările necesare desfășurării activităților educaționale. Timp de aproape două decenii, părintele Ceachir a întreținut din propriile resurse această școală, demonstrând nu doar generozitate, ci și o viziune profundă asupra rolului educației în consolidarea valorilor morale și spirituale în comunitățile rurale. Abia în anul 1919, după multe eforturi susținute, școala a fost preluată de autoritățile locale, trecând oficial sub administrația primăriei<sup>31</sup>, ceea ce a asigurat continuitatea funcționării sale în cadrul sistemului public de învățământ.

După Marea Unire din 1918, Mihail Ceachir și-a continuat cu devotament activitatea educațională și spirituală, asumându-și în continuare rolul de cărturar și păstor al comunității găgăuze. În această nouă etapă istorică, marcată de integrarea Basarabiei în Regatul României, el a perseverat în eforturile sale de promovare a limbii și culturii găgăuze, publicând noi lucrări religioase accesibile credincioșilor din rândul acestui neam. Printre cele mai importante apariții editoriale din această perioadă se numără: *Evanghelia după Matei* (1932) și *Evanghelia după Marcu* (1935) – traduceri în limba găgăuză ale unor texte fundamentale din Noul Testament, menite să faciliteze accesul direct al credincioșilor la învățăturile creștine (**Fig. 2**); *Cartea de rugăciuni* (1935) – o nouă ediție, îmbunătățită, care a continuat să fie un instrument indispensabil de rugăciune pentru credincioșii găgăuzi; *Psaltirea* (1936) – o traducere monumentală a Psalmilor în limba găgăuză, menită să ofere acces la unul dintre cele mai profunde texte biblice ale spiritualității ortodoxe.

În paralel cu activitatea editorială în limba găgăuză, Mihail Ceachir a început să se implice activ și în viața intelectuală românească. A colaborat cu prestigioasa revistă „Viața Basarabiei”, în paginile căreia a publicat o serie de articole valoroase, atât jurnalistice cât și etnografice, despre istoria, tradițiile și identitatea culturală a găgăuzilor, toate redactate în limba română. De asemenea, a contribuit și la revista „Luminătorul”, o publicație ecleziastică dedicată promovării culturii religioase și a valorilor creștine ortodoxe. Prin aceste demersuri, Mihail Ceachir a reușit să se impună ca un veritabil punct de legătură între comunitatea găgăuză și majoritatea

---

<sup>29</sup> ANA, F. 208, inv. 12, d. 189, f. 197 verso.

<sup>30</sup> Idem, d. 215, f. 83 verso.

<sup>31</sup> Nicolae Costenco, *Apostolul protoiereu Mihail Ciachir*, în „Viața Basarabiei”, 1938, N<sup>o</sup>-10, p. 66.

românească, fiind apreciat atât ca promotor al identității etnice și lingvistice a găgăuzilor, cât și ca participant activ la viața culturală a României interbelice.

Figura protoiereului Mihail Ceachir se impune în istoria culturală și spirituală a Basarabiei ca un veritabil model de slujire a poporului său. Prin activitatea sa educațională, el a fost un promotor neobosit al învățaturii și al alfabetizării în limba maternă, contribuind decisiv la formarea conștiinței naționale a găgăuzilor. Ca preot și misionar, Ceachir a înțeles importanța accesului la Cuvântul lui Dumnezeu în limba poporului, motiv pentru care a tradus și publicat, cu binecuvântarea autorităților bisericești, texte fundamentale precum Evangheliile, Psaltirea și cărțile de rugăciuni. Activitatea sa publicistică, desfășurată atât în limba găgăuză, cât și în limba română, a contribuit la afirmarea identității găgăuze în contextul multicultural al Basarabiei. Prin articolele sale etnografice și istorice, Ceachir a oferit o imagine autentică și valoroasă asupra culturii și tradițiilor găgăuze, devenind un liant între comunitatea sa și lumea românească. În ansamblu, Mihail Ceachir poate fi considerat nu doar un mare cărturar iluminist al găgăuzilor, ci și o personalitate vizionară, care a înțeles că educația, credința și cultura sunt pilonii de temelie ai unei identități durabile.

#### *ARCHPRIEST MIHAIL CEACHIR – A GREAT ENLIGHTENMENT SCHOLAR OF THE GAGAUZ PEOPLE*

(Abstract)

*The article entitled „Archpriest Mihail Ceachir – a great enlightened scholar of the Gagauz” brings to the fore the complex personality of one of the most representative figures of Gagauz culture and spirituality in Bessarabia at the end of the 19<sup>th</sup> and beginning of the 20<sup>th</sup> centuries. Through his vast and diverse activities – educational, pastoral, missionary and journalistic – Mihail Ceachir made a decisive contribution to affirming the ethnic and religious identity of the Gagauz people in a historical context marked by political changes and pressures of assimilation.*

*Archpriest Mihail Ceachir was not only a devoted priest and enlightened teacher, but also a visionary scholar who understood the importance of language, faith, and culture in preserving the identity of a people. His work remains a fundamental milestone in the spiritual and cultural history of the Gagauz people.*



**Fig. 1.** Protoiereul Mihail Ceachir  
(27 aprilie 1861 – 8 septembrie 1938).



**Fig. 2.** *Evanghelia* tradusă în limba  
găgăuză de către protoiereul  
Mihail Ceachir (1932)